

Redaktørens forord

Første artikel i dette nummer af Dansk Sociologi er skrevet af *Jakob Arnoldi* og omhandler mediernes brug af eksperter. I artiklen '(Medieskabt) Ekspertise i Medierne' konstaterer forfatteren indledningsvist, at brugen af ekspertkilder har været stigende de sidste årtier. Det skyldes bl.a. samfundsforandringer som brug af moderne (uforståelig) teknologi, samt frisættelsen fra traditioner, hvilket skaber et behov for at få eksperters fortolkninger. Arnoldi mener, at brugen af eksperter har to funktioner. For det første bruges de til at underbygge nyhedshistoriernes vinkler. I mange tilfælde har journalisterne allerede selv indsamlet den relevante viden, men dels forhindrer journalismens objektivitetskrav dem i at tilskrive denne viden til dem selv, dels søger de at opnå større troværdighed til historien ved at inddrage autoritative ekspertkilder. For det andet bliver eksperterne i mange tilfælde bedt om at perspektivere og vurdere betydningen af en hændelse. Sidstnævnte funktion rummer faktisk det paradoks, at eksperten bliver bedt om at forklare noget, der ligger uden for det egentlige ekspertområde. Modtagerne af nyhedsstrømmen tager ofte definitionen af eksperter for givet, og forudsætningen herfor er, at der er tillid til ekspertens viden, og at vedkommende opfattes som troværdig. Arnoldi ser nærmere på, hvem disse eksperter er, og hvorledes de har opnået status som eksperter. En af artiklens pointer er, at den privilegerede status, universiteterne tidligere havde til at kunne optræde som eksperter i dag udfordres fra mange sider. I analysen af dette inddrages Bourdies feltbegreb, og Arnoldi fremfører, at der udspiller sig en symbolsk kamp mellem det videnskabelige felt og andre felter som det journalistiske om at have magten til symbolsk at beskrive, definere eller konstruere virkeligheden. Det er i høj grad journalister og redaktører, som definerer, hvem der har den fornødne status og troværdighed til at optræde som eksperter, men denne definition afhænger naturligvis af modtagernes accept. Det betyder, at ekspertise hviler på social anerkendelse. Arnoldi anvender Bourdieus kapitalbegreb til at dokumentere dette, og der fokuseres på kulturel og symbolsk kapital. Nogle af artiklens konklusioner er, at der er opstået en række nye vidensprofessioner, der udfordrer de traditionelle vidensbastioner, som universiteterne. Det er massemediernes felt, som i dag har den nødvendige symbolske magt til at definere, hvem der er eksperter. Det er ikke ligegyldigt, hvem der optræder som eksperter, idet det har stor betydning for, hvilken type viden, modtagerne præsenteres for. Arnoldi fremhæver i denne forbindelse den nye position og betydning, tænketanke på baggrund af meget målrettet pr-arbejde har fået på det seneste.

I næste artikel tager *Steen Valentin* den offentlige mening under behandling. Vallentin refererer i indledningen til artiklen 'Den offentlige menings sociologi', at New York Times i forbindelse med indledningen af Irakkrisen konsta-

terede, at der findes to supermagter i verden: USA og den offentlige mening. I den forbindelse så man den offentlige mening manifestere sig i form af demonstrationer og optøjer rettet mod beslutningstagere og samfundsinstitutioner. Den anden form, hvorved den offentlige mening virker er som legitimerende pejlemærke for demokratiet. Det ses i de evigt tilbagevendende meningsmåling, i den seneste tid i forbindelse med det nyligt overståede kommune- og regionsvalg, men også som løbende temperaturmåling på det politiske klima i samfundet. De politiske partier tager i stigende grad pejling af folkestemningen gennem sådanne målinger og indretter og tilpasser deres politik efter det. Den offentlige mening påvirker ikke kun det politiske område. Vallentin mener i lighed med andre, at den trænger ind på nye områder og udfordrer områdenes autonomi og egne kriterier for regulering og afgrænsning til andre områder. Det gælder fx dele af erhvervslivet, som på baggrund af den offentlige mening må (op)prioritere emner som etik, socialt ansvar og miljø. Inden for det videnskabelige område er fx bioteknologi påvirket af den offentlige mening. Spørgsmålet er så, hvorledes man skal forstå den offentlige mening. Artiklen sætter fokus på den offentlige mening som begreb og fænomen, og ser på de forskellige betydninger, den tilskrives. Habermas har i mange år været dominerende i forståelse af offentlighed, men forfatteren argumenterer for en alternativ, komplementær sociologisk tilgang, der gør op med de kontrafaktiske, demokratiske idealer, begrebet forbindes med og i stedet lægger vægten på de faktiske, sociale fremtrædelsesformer, den offentlige mening kan iagttages at have. Afsættet er en epistemologiske konstruktivisme med inspiration fra Luhmans systemteoretiske forståelse af offentlighed og offentlig mening. Efter at have præsenteret rammerne for artiklens konstruktivistiske offentlighed-forståelse, gennemgår forfatteren udviklingen, ambitionerne og diskussionerne af, hvorledes man gennem årtier har søgt at måle den offentlige mening. George Gallup udviklede i 1930'erne de teknikker, der er grundlaget for nutidens meningsmålinger, og måleteknikken var udtryk for et ideal om direkte demokrati, idet han ville fratage højrestede mindretal og særinteresser muligheden for at dominere over det tavse flertal. Kritikken er i tidens løb kommet fra bl.a. Blumer og Bourdieu. Sidstnævnte konstaterede bl.a. om meningsmålinger, at „falsk videnskab har virkelige politiske effekter“. Herefter tager forfatteren afsæt i den senere Habermas og Luhman for at nå frem til konklusionen om, at epistemologisk konstruktivisme bidrager til to strategier til at analysere den offentlige mening.

Den tredje artikel gør ligeledes brug af epistemologisk konstruktivisme med afsæt i Luhman. I artiklen 'Smid ikke metoderne ud med badevandet. Epistemologisk konstruktivisme og dens metodiske konsekvenser' diskuterer Simon Calmer Andersen, om en konstruktivistisk tilgang nødvendigvis betyder en forkastelse af mere traditionelle metoder, og hvorvidt det er nødvendigt at erstatte dem med analysestrategier, således som det er blevet hævdet. Forfatteren indleder med en sondring mellem forskellige konstruktivistiske

tilgange og kommer frem til, at epistemologisk konstruktivisme ikke rammes af de kritikpunkter, som ellers er blevet fremført mod konstruktivismen. Forfatteren præsenterer repræsentanter for de forskellige synspunkter, bl.a. Berger og Luckmann. Diskussionen af positioner fører forfatteren frem til at fokusere på epistemologisk konstruktivisme, således som den formuleres af Luhman. Herefter sættes disse standpunkter i relation til en metodisk diskussion. Den traditionelle metodelitteratur er ikke-konstruktivistisk, og spørgsmålet er, om den så kan anvendes i en konstruktivistisk tilgang. Det diskuterer forfatteren i relation til en meget anvendt metodebog i skandinavisk samfundsforskning, Helleviks 'Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap'. Heri opstiller Hellevik 6 metoderegler, og Calmer Andersen argumenterer for, at de godt kan anvendes. De skal blot prioriteres i omvendt rækkefølge, således at den sidste regel gøres til præmis for de andre, og han gennemgår de enkelte metodereglers relation til epistemologiske konstruktivisme. Det store spørgsmål bliver dog, om Helleviks første metoderegulering om 'overensstemmelse med virkeligheden som det højeste sandhedskriterium', som forfatteren gør til den sidste metoderegulering, er forenelig med den epistemologiske konstruktivismes opfattelse af erkendelse og realitet. Forfatteren konkluderer, at der ikke er nogen grund til at epistemologiske konstruktivisme skulle forkaste gængse metoderegler, idet den indeholder samme ambition som at muliggøre generalisering og kritik, hvilket muliggør brugen af den store, traditionelle metodelitteratur.

I fjerde og sidste artikel analyserer Zygmunt Bauman forandringstendenser i storbyen. Artiklen har titlen 'At søge ly i Pandoras æske, eller frygt, sikkerhed og storbyen', og den analyserer hvorledes den dobbelthed, som har karakteriseret storbyen med på den ene side forskellighed, fællesskab og fortryllelse, og på den anden side intimidering, segregering og mistænkelighed er rykket mere over mod sidstnævnte, negative side, ikke mindst som konsekvens af øget globalisering. Bauman mener, at storbyen i stigende grad associeres med frygt, og artiklen er udtryk for den fokus, Bauman i de senere år har haft på udviklingstendenser i storbyen. Han ser storbyen som et mikrokosmos, hvor tendenser kan ses som forløbere for det øvrige samfunds udvikling. Bauman mener, at vi i stigende grad ser fremvæksten af en 'frygtkultur', som omformer byens rum med forskansninger af byggeri, forskansning bag større og større køretøjer og forskansninger af kroppen i tøjstilen. Der er en stigende frygt for de 'fremmede', der ofte ukritisk associeres med kriminalitet og afvigelse, og de søges derfor lukket ude. Det ses tydeligt i USA med flere og flere frygtfunderede fællesskaber med overvågning og bevogtning, men Bauman ser også tendenser til samme udvikling i København, hvor havnefronten fremdrages. Baumans artikel er også interessant som kommentar eller bidrag til en analyse af det, vi netop har været vidner til i Frankrig, samt den stigende frygt for islamisering, hvor artiklen kan sætte perspektiv på den verserende debat om overvågning af byens rum i Danmark. Artiklen indledes med en introduktion af Michael Hviid Jacobsen.

Kronikken 'Velfærdssamfundet overladt til regnedrenge' er skrevet af *Peter Abrahamson og Rune Puggard*. De diskuterer grundlaget for og tilgangen i Velfærdskommissionens arbejde. Velfærdskommissionen skal efter planen fremlægge sine konklusioner og anbefalinger ved et pressemøde d. 7. december. Kronikkens forfattere mener sammenfattende, at kommissionen har tabt velfærdsstatens sociale legitimitet af sigte og i stedet fokuseret ensidigt på økonomisk effektivitet. Det skyldes efter forfatternes mening, at regeringen ved kommissionens nedsættelse har satset alt for ensidigt på det økonomiske perspektiv. Kronikken er således en sociologisk påpegning af, hvad kommissionen har været blind over for i sine analyser. Kronikken gennemgår tre temaer, som kommissionens rapporter har beskæftiget sig med: globalisering, aldring og individualisering. Forfatterne mener, at det er mere korrekt at kalde Velfærdskommissionen en velstandskommission, idet de mener, at dens fornemmeste opgave har været at fastslå, hvordan man kan nedbringe de offentlige omkostninger til velfærden. En af pointerne er, at Velfærdskommissionen ikke har været i stand til at forstå og dermed medinddrage den brede opbakning til velfærdsstaten, som er dokumenteret i undersøgelser. Frygten er, at cost-benefit og 'noget-for-noget' tilgangen skal ødelægge selve fundamentet for velfærdsstaten.

I Kommentaren 'Til fødselsdag med amerikansk sociologi – American Sociological Association i 100 år' giver *Carsten Strøby Jensen* et indblik i amerikansk sociologi på baggrund af deltagelse i den amerikanske sociologforenings 100 års jubilæumskongres i august i år. Mere end 5000 deltagere var til stede og på en lang række sessioner blev udviklingen i amerikansk sociologi og dagens situation præsenteret og diskuteret. I de første årtier var amerikansk sociologi bl.a. præget af diskussioner af, om sociologien skulle være en social bevægelse, der skulle medvirke til bedre forhold i det amerikanske samfund, eller om man skulle tilstræbe mere traditionelle videnskabelige standarder. Førstnævnte holdninger fandtes bl.a. omkring Chicago-skolen. Videre hører vi om de såkaldte gyldne årtier i amerikansk sociologi i 40'erne og 50'erne, bruddet med østkystens dominans inden for sociologien, da universiteterne i Californien kom på banen med en mere progressiv sociologisk profil, samt kvindernes og andre tidligere udgrænsede gruppers adgang, både som sociologer og som analyseobjekter. Spørgsmålet er, om man kan give et entydigt billede af, hvor amerikansk sociologi står i dag, og konklusionen er nok, at specialiseringen er så markant, at det er vanskeligt at tegne et samlet billede.

Susanne Kuehn